

Samenvattingen scripties

Universiteit Utrecht met Flevo Academie Jeugd 2024

Onderzoek 1: “Het sociale netwerk en autonomieproblemen in Flevolandse 24-uurszorg”

Studenten: Yulisce Hogervorst en Mirthe van Putten
Begeleider: Renate Werkman
Tweede beoordelaar: Amrit Dirks
Universiteit Utrecht
Faculteit Sociale Wetenschappen

Onderzoeksvraag: Dit onderzoek richtte zich op de invloed van ouder- en peerfactoren op de problematiek van jongeren in 24-uurszorg en de daarmee samenhangende autonomieproblemen en begeleiding. Twee deelvragen werden onderzocht: (1) Hoe beïnvloeden ouder- en peerfactoren in de thuissituatie de problematiek en autonomie van jongeren, en (2) hoe beïnvloeden peerfactoren op de groep de problematiek en autonomie van jongeren?

Conclusies: De resultaten tonen aan dat een instabiele en onveilige thuissituatie een belangrijke reden is voor uithuisplaatsing. De problematiek van jongeren in de thuissituatie wordt vooral veroorzaakt door een combinatie van problematische ouderfactoren, zoals traumatische ervaringen, scheidingen en huiselijk geweld. Hoewel eerdere hulpverlening vaak ontoereikend bleek, is een goede relatie tussen hulpverlener en cliënt essentieel voor het succes van de begeleiding. Ouders spelen een cruciale rol in de problematiek van hun kinderen, maar jongeren ontwikkelen soms verkeerde vormen van autonomie door gebrek aan ouderlijke steun. Peerfactoren, zowel thuis als in de groep, hebben minder invloed, hoewel vrienden elkaar soms negatief kunnen beïnvloeden.

Implicaties en aanbevelingen: De begeleiding van de jongeren richtte zich op het ontwikkelen van zelfredzaamheid en structuur, vooral bij jongeren met externaliserend gedrag. Systemische hulp wordt aanbevolen om zowel jongeren als ouders te ondersteunen, maar wordt vaak te laat ingezet. Het betrekken van peers in de begeleiding gebeurt nauwelijks, hoewel hun invloed potentieel groot is. Het samenplaatsen van jongeren met verschillende problematieken kan problematisch zijn, omdat dit de problematiek kan verergeren.

De onderzoekers bevelen aan om in een eerder stadium systemische hulp in te zetten en om te onderzoeken welke combinaties van problematieken geschikt zijn voor samenplaatsing. Verder wordt aanbevolen om in de begeleiding meer aandacht te besteden

aan positieve begrenzing in plaats van controle, en om jongeren meer inspraak te geven in hun behandeling. Het betrekken van ouders blijft essentieel voor het succes van de begeleiding.

Limitaties: Dit onderzoek kende verschillende beperkingen, zoals een beperkt aantal respondenten, mogelijk minder representatieve steekproef, en variatie in interviewtechnieken. Desondanks boden de diepte-interviews waardevolle inzichten, hoewel technische problemen de dataverzameling beïnvloedden.

Onderzoek 2: “Het verwijzingsproces en autonomieontwikkeling bij jeugdigen in de residentiële jeugdzorg in Flevoland”

Studenten: Maria Dekker en Oumaima el Mhassani

Begeleider: Renate Werkman

Tweede beoordelaar: Amrit Dirks

Universiteit Utrecht

Faculteit Sociale Wetenschappen

Onderzoeksvraag: Dit onderzoek richtte zich op het verwijzingsproces en de autonomieontwikkeling van jeugdigen met externaliserende gedragsproblemen binnen residentiële jeugdzorg (RJZ). De centrale vraag was hoe verwijzers kiezen voor specifieke behandelingen voor 16+ jeugdigen met dergelijke problemen, en in hoeverre deze behandelingen aansluiten op hun behoeften en bijdragen aan hun zelfstandigheid.

Conclusies: Het verwijzingsproces wordt sterk beïnvloed door de veiligheid van de thuissituatie en de ernst van het gedrag van de jeugdige. De effectiviteit van de behandeling hangt af van de mate waarin deze aansluit op de individuele behoeften van de jeugdigen en hun motivatie om deel te nemen. De betrokkenheid van zowel jeugdigen als hun ouders in het behandelproces is cruciaal voor succes. Autonomieontwikkeling wordt bevorderd door hen vaardigheden aan te leren die nodig zijn voor een zelfstandig leven na RJZ, zoals dagstructuur en emotieregulatie. Echter, een gebrek aan passende vervolgplekken en lange wachtlijsten beperken de mogelijkheid voor jeugdigen om deze vaardigheden in de praktijk toe te passen.

Implicaties en aanbevelingen: Het is essentieel om jeugdigen meer inspraak te geven in het verwijzingsproces, wat hun motivatie en de effectiviteit van behandelingen kan vergroten. Verwijzers moeten intensiever contact onderhouden met jeugdigen en behandelaren, zowel tijdens als na de plaatsing. Daarnaast is meer ondersteuning voor begeleiders nodig, met duidelijke richtlijnen om jeugdigen te helpen in hun autonomieontwikkeling. Het betrekken van een ondersteunend netwerk kan deze ontwikkeling verder versterken. Continuïteit in de begeleiding en het bieden van autonomie zijn essentieel voor de positieve ontwikkeling en zelfstandigheid van de jeugdigen.

Limitaties: Het onderzoek werd beperkt door het beperkte aantal respondenten en variatie in interviewtechnieken, wat de generaliseerbaarheid en consistentie van de resultaten beïnvloedde. Daarnaast was er een gebrek aan literatuur over het verwijzingsproces, wat de theoretische diepgang beperkte.

Onderzoek 3: "Hoe is de controle op verschillende groepen van de 24-uurszorg en de thuissituatie en hoe hangt controle samen met de problematiek en (autonomie)ontwikkeling van jongeren vanaf zestien jaar die op groepen wonen?"

Studenten: Rianne Broekhuis en Eva Vink
Begeleider: Renate Werkman
Tweede beoordelaar: Amrit Dirks
Universiteit Utrecht
Faculteit Sociale Wetenschappen

Onderzoeksvraag: Dit onderzoek richtte zich op de vraag hoe controle in 24-uurszorg en thuisomgeving samenhangt met de problematiek en autonomieontwikkeling van jongeren vanaf zestien jaar.

Conclusies: Jongeren in 24-uurszorg ervaren vaak ouder- en kindproblematiek, resulterend in te strenge of te geringe controle thuis, wat hun autonomieontwikkeling belemmert of gedragsproblemen versterkt. Binnen de residentiële jeugdzorg, vooral op open groepen, kan te veel vrijheid de problematiek van jongeren verergeren. Jongeren geven aan dat regels op groepen vaak inconsistent worden gehandhaafd, wat hun ontwikkeling negatief beïnvloedt. Samen met begeleiders benadrukken zij in het onderzoek de noodzaak van regels, consequente controle en consistentere handhaving van regels, gecombineerd met een luisterend oor, wat overeenkomt met een autoritatieve opvoedingsstijl die welzijn van jongeren bevordert. Begeleiders voelen zich echter beperkt in het toepassen van vrijheidsbeperkende maatregelen, ondanks deze behoefte aan meer structuur. Zij geven aan behoefte te hebben aan meer mogelijkheden voor het toepassen van vrijheidsbeperkende maatregelen. Er is geen duidelijk verband tussen te weinig controle en autonomieontwikkeling gevonden, behalve bij jongeren met een licht verstandelijke beperking (LVB), die baat hebben bij meer structuur en begrenzing.

Implicaties en aanbevelingen: Implicaties van dit onderzoek suggereren dat zowel thuis als in de zorg, passende controle en structuur essentieel zijn voor de ontwikkeling van jongeren. Vervolgonderzoek zou moeten verkennen hoe ouders beter ondersteund kunnen worden in het bieden van passende controle, en welke alternatieven er zijn voor vrijheidsbeperkende maatregelen in de jeugdzorg. Het consistent handhaven van regels binnen groepen wordt aanbevolen om de autonomie en het welzijn van jongeren te bevorderen.

Limitaties: Een sterk punt van dit onderzoek is de gedetailleerde topiclijst, wat zorgde voor diepgaande inzichten. Echter, de kleine steekproef en variabele kwaliteit van interviews vormen beperkingen.

Onderzoek 4: "Gezinsfactoren, Groepsklimaat en Autonomie: Een Onderzoek naar Jeugdhulp in Flevoland".

Studenten: Nienke Achterberg en Lotte Baten
Begeleider: Renate Werkman
Tweede beoordelaar: Amrit Dirks
Universiteit Utrecht
Faculteit Sociale Wetenschappen

Onderzoeksvraag: Dit onderzoek richtte zich op de invloed van gezinsfactoren, de aard van de problematiek en het gevoel van autonomie van jeugdigen van 15 jaar en ouder tijdens hun verblijf in een driemilieusvoorziening in Flevoland, evenals de invloed van hulpverleners op dit gevoel.

Conclusies: Uit het onderzoek blijkt dat proximale gezinsfactoren, zoals de ouder-kindrelatie, een aanzienlijke invloed hebben op de ontwikkeling van zowel externaliserend als internaliserend probleemgedrag bij jeugdigen, hoewel deze invloed niet altijd eenduidig is. Er bestaat een sterke samenhang tussen verschillende soorten gezinsfactoren, waarbij een lage sociaaleconomische status (SES) bijvoorbeeld kan leiden tot een verstoorde ouder-kindrelatie via verminderde ouderlijke betrokkenheid. Daarnaast is er een verband gevonden tussen de aard van de problematiek en het gevoel van autonomie. Jeugdigen met externaliserend gedrag ervaren vaker inspraak, maar voelen zich toch vaak niet gehoord door hun begeleiders. De vertrouwensband tussen jeugdige en begeleider blijkt cruciaal; een goede vertrouwensband bevordert de bereidheid van jeugdigen om te praten over hun problemen.

Hoewel professionals streven naar het bevorderen van autonomie, ervaren de jeugdigen dit niet altijd zo. Een balans tussen vrijheid en kaders is essentieel, waarbij de structuur moet aansluiten bij de persoonlijke behoeften van de jeugdigen. Beleidsveranderingen die vrijheidsbeperkende maatregelen beperken, maken het voor begeleiders moeilijk om duidelijke kaders te bieden, wat kan leiden tot een onveilig groepsklimaat en meer grensoverschrijdend gedrag. Het onderzoek concludeert dat er behoefte is aan meer inzicht in de rol van ouders en de vertrouwensband tussen jeugdigen en begeleiders.

Implicaties en aanbevelingen: Aanbevolen wordt om vervolgonderzoek te doen naar de invloed van een vertrouwensband op de intrinsieke motivatie van jeugdigen en om de aangeboden structuur in jeugdzorginstellingen beter af te stemmen op de individuele behoeften van de jeugdigen.

Limitaties: Het onderzoek kent beperkingen door het gebruik van transcripten van andere studenten, een ongelijk verdeelde respondentengroep, beperkte validiteit van resultaten door weinig ouderinterviews, en mogelijk oppervlakkige beschrijvingen door jeugdigen, wat de interpretatie van gezinsfactoren en autonomie binnen instellingen bemoeilijkt.